

KÖZTELEK

KÖZ- ÉS MEZŐGAZDASÁGI LAP.

AZ ORSZÁGOS MAGYAR GAZDASÁGI EGYESÜLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Az országos m. gazdasági egyesület tagjai ingyen kapják.
Nem tagoknak előfizetési díj:
Égős évre 10 frt, félévre 5 frt, negyedévre 2 ft 50 kr.

Megjelenik minden szerdán és szombaton.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest (Köztelek),
Üllői-út 25. szám.
Kéziratokat a szerkesztőség nem küld vissza.

Állami jóságok bérlete.

Közeledek az év vége és ezzel az időpont, a midőn az állami jóságoknak egy javarésze rendszeres bérléti kiadás alá kerül. Erdemes ezzel a kérdéssel behatóbban foglalkozni, annál inkább, mert az állami jóságoknak nemcsak az a feladatuk van, hogy jövedelmekkel az állami bevételek szaporodjanak, hanem szociális szempontból azon sokkal fontosabb is, hogy ezen állami jóságok bérbeadása révén olyan gazdasági elemek jussanak előszörben bérletekhez, a melyek földbirtoknál nem bírnak ugyan, megélhetésük forrását azonban mégis a földbirtokban keresik.

Meg kell vallanunk, hogy az állami jóságok legnagyobb része eddig — csekély kivétellel — a legkényvesebb és leg-egyszerűbb módon adatott bérbé. A jóságigazgatóságok kihirdették, mely birtokok jutnak bérléti kiadásra, megszabták a minimális bérléti árat és ajánlati tárgyalás útján a legmagasabb bért ígérőknek egy tagban kiadták, egyáltalában nem törődve vele többé, hogy a bérléti idő tartama alatt a bérlő mikép kezeli bérletét, ha az általános feltételeknek különben megfelel. Az állami jóságok bérbeadásának ezen módja azután a legnagyobb mértékű bérléti spekuláczióknak, ezzel egyidejűleg azonban a szegényebb néposztály kiszorulásának s így az elégedetlenségnek szülő okává váltott. Mindennapi tapasztalat az is, a az, hogy az állami jóságokat kibérlő vállalkozóknak egyáltalában eszközben sincs a legtöbb esetben, hogy a bérleten maguk gazdálkodjanak, hanem egyszerűen arra spekulálnak, hogy bérletüket a környékbeli szegényebb néposztálynak

parcelláinkint albérletbe adják s a magas albérléti és aránylag alacsony főbérleti árak közötti tekintélyes különbségből eredő nyereségeket zsebrebevágják. Nem törődve azzal, hogy az albérletre vállalkozók alig-alig bírnák a bérléti árakat kifizetni a földből s mellette a legmészebbmőn rablógazdaságot folytatván, a bérlét lejártával teljesen kizarolt és kiszípolozott jóságok kerülnek az állam kezelésébe vissza.

Az állami jóságok bérbeadásának ezen módja mellett az államra nézve csak egy előny van. Ez az, hogy a kezelés egyszerű, mert a jóságigazgatóságok csak egy bérlő féllal van dolga, akifől a kauzióval biztosított bérléti összeget pora temporis biztosan meg tudja kapni. De az állami jóságok e mód szerint való bérbeadásának azután minden hátránya jelentkezik. Legelsőben is az, hogy a főbérő albérlőivel szemben semmielőz racionális gazdálkodást ki nem kötvén, a földek mód nélkül kizaroltatnak, minek következtében e bérletek letele után a jóságot újra bérbeadni csak nehezen és csak igen olcsó áron lehet, saját kezelésbe véve pedig évek során át folytatott javított munkálatok és nagy befektetések után lehet csak ismét termőképes állapotba hozni. De sokkal nagyobb hátrány az a közgazdasági kár, mely az állami jóságok ilyen bérbeadása mellett származik abból, hogy a kizarolt birtokokra bérlő nem akadván, az eddig legalább albérletek után a nép szélesebb rétegeinek kenyerét nyújtó birtokosok ezen hivatásuk teljesítésére képtelenné válnak.

Az állami jóságok bérbeadásánál alapos rendszerváltozásnak kell bekövet-

keznie. Az állami jóságoknak nem szabad továbbra is néhány vállalkozó üzérkedési alapját képezniök, hanem méltán megkövetelhetjük, hogy e jóságok az általános jólét emelésének, a szociális ellentétek elsimításának és a helyes gazdálkodási rendszer általánosításának egyik eszközt képezzék. Ez pedig csak úgy lehetséges, ha az állami jóságok bérbeadásánál szakítva az eddigi rendszerrel, mindenütt ott, ahol erre szükség és alkalom kínálkozik, az állami jóságok ne egy tagban, nagyobb részletekben adassanak vállalkozóknak bérbé, hanem apró részletekben azoknak a kisgazdáknak, vagy munkásoknak, akik amúgy is az albérléteket a főbérlettől elvállalják.

Világos egészen, hogy az állami jóságok bérbeadásának ezen módja a jóságkezelésnek több munkát okozna. De éppenséggel semmivel sem több gondot, mert bizonyos, hogy a kisebb parcellák mindenkor megfelelő bérlőkre akadnának, akik még magasabb bért is fizetnének, mint amennyit a főbérő fizetne. És ez a bérléti összeg mégis kevesebb volna, mint amennyit az albérlők a főbérőnek fizetnek. Ami pedig a bérösszeg biztonságát illeti, arra nézve, példák vannak már nálunk is, úgy a püspök-ladányi közalapítványi uradalom parcella bérlételein, valamint különösen a beregmezei állami bérlételein, hol a méltányos bérösszegeket a legszegényebb nép a leptonossáiban fizeti meg, mert ennek egész existenciájára a bérbévet néhány holdhoz lévén kőfve, ha annak bérlétől elesik, a koldusbotot veheti kezébe. Sokkal inkább biztosítva van a bérléti összeg hosszabb időre is a parcellás bérleteknél, mint a nagy-

Mindennemű erőtakarmányok
mint

**finom és gorma buzakorpa,
szárazmoslék, malátacsira, olaj-
pogácsa budapesti gyártmány,
ugyszintén vidéki repce, napra-
forgó, tökmagpogácsa legjutá-
nyosabban szerezhető be**

Gabonaneműek
a legelőnyösebben
» » **értékesíthetők**

a Magyar Mezőgazdák Szövetkezeténél

V., Alkotmány-utca 31.

bérleteknél, mert ezek között igen sok létezési esztencia csak a gyors siker reményében vállalkozó a bérlésre, mely ha rövid időn belül nem sikerül, a vállalkozó töltremény s kötelezettsége legfeljebb tehát kauzfunkción erejéig teljesíthető.

Az állami jószágok bérbeadásánál szakítani kell az eddigi rendszerrel, mert ezeknek a jószágoknak nem lehet az a feladatuk, hogy egyes nagy vállalkozók zsebeit töltsék, hanem elsősorban az, hogy az általános jólét emeléséhez hozzájáruljanak. Azok a kisemberek, a kik a lét legnehezebb küzdelmeit vívják, Magyarországon kellő ipar hiányában csakis a mezőgazdaság körében találhatják fel megélhetés forrását. Amde az amagyi is egyenlően birtokmegosztás és a súlyos mezőgazdasági viszonyok között ezt csak abban az esetben érhetik el, ha könnyen és a viszonyoknak megfelelő feltételek mellett jutnak bérlet után akkora földterülethez, a mely megelégtetést biztosítja. Ha e mellett még mezőgazdasági bémunkát is vállalni alkalmuk nyílik, úgy a vagyonosodás útjára is kerülnek. Sajnos, hogy ez a két körülmény a mi viszonyaink között a legkritikus esetben társul egymással. Mezőgazdasági bémunka vállalására csak a nagy uradalmak adnak alkalmat. Ezek házi kezelés mellett a legkritikus esetben adnak parcellás bérleteket. Viszont, ahol állami jószágok bérletre kerülnek, a legkritikus esetben van környékükben nagy birtok, hol mezőgazdasági munkát is vállalhatnak.

TÁRCZA

Országos vásár Görzben.

Görz ma már egy nagy város igényeivel lép fel. Főváros a szép Isztrának, parlagmenye van, domja és muzsája s mindezekben igen jelentékeny idegenforgalmat.

A város valószínűleg egy szövetkezett, mely az idegeneknek nem becsapására, de elcsábításra czéljából létesült. Az az előzetes megjelölés, melylyel itt az idegen lépten-mozgón találkozik s a kényelemnek az a foka, melylye az a szép város az idegennek nyújtani bír, egyenesen pártatlan.

Sok kiváncsisággal vártam az előre hirdettet országos vásárt. Semmi sem alkalmat népszokásoknak és viselkedés tanulására, egy vidék közigazgatási értékeinek, munkaképességének elbírálására s fejlődési fokának tanulmányozására, mint egy országos vásár. Nem a kirakó vásár értem, mely éppen úgy mint nálunk, másolhis igen sok veszített a forgalmi eszközök má tökéletessége mellett jelentőségéből, hanem a vásárnak azon részét, mely a vidéknek munkaadómeinyeit, a földnek termőképességét tárja elénk.

Szóval a mezőgazdasági részét kerestem a vásárnak s az ipari részét legfeljebb annyiban, a mennyiben a háziipar mutatja be. Az Alpések azon nyulványainak hegyei közt, melyeknek végén ott, hol a hegy lapálylái közzé átválnak, fészkelik Görz, virágzó marhaszaporítás, igen kiterjedt sertés- és nagyböjtővel pedig baromfi tenyésztés létezik. A város vidéke pedig mértérföltyi távoltságban nem egyéb mint változatos a gyümölcsösöknek, szőlőskerteknek, veteményes tábláknak és díszkerteknek.

Várakozáson tehát jogos volt. Még élen-

nek. Meg kell tehát elégedni azzal, hogy a népesség legalább a megélhetés eszközeit megszerze. Ez pedig az állami jószágok parcellás bérletei útján sokkal észszerűbben elérhető és hosszabb időre biztosítható, mint az inéségek közmunkáknak elrendelése és firszozáras által, melyek ideig-óráig keresetet adnak ugyan, de megszüntint után annál kirívóbb visszahatást keltenek. S elvégre is az államtól nem lehet követelni, hogy a megélhetésre munkát adjon, hanem azt igen, hogy a kezében levő megélhetés eszközöit a legszegészebb rétegeknek hozzáférhetőkké tegye.

Ha az állami jószágok parcellás bérletei útján a közjólét emelése legalább vidékenként bekövetkezik, úgy ezzel karöltve fog járnai a szociális ellentét elsimulása. Ezeknek az ellenteteknek kétségbevonhatatlan alapja a kenyérférs. Ez úres ugyan hamar felázad, hogy jogait követelje. Különösen akkor, ha az aránytalanságok szembeötlők s ha azt tapasztaljuk, hogy ugyanaz az állami bérlet, melyhez ó mint albérlő oly nehezen és csak nagyon drágan jut, a főbérő gazdagodásának alapját képezi. Ez emberi önzés hamar megcsúszja az összehasonlítás mérlegét, melynek reáztéve kedvezőtlen egyenlegét a keserűséggel, a fennálló állami és társadalmi rend elleni gyűlölettel véli elensúlyozhatni. Ha egyéb indok nem volna, már ennek az egynek elegendőnek kellene lennie arra, hogy az állami bérletek eddigi rendszerével szakítsa, a parcellás bérleteknek

kébbé tette e várakozást a város és vidék vegyes lakú népessége, hol olaszok, vendek, szlávok és németek egyaránt, bár nem hasonló arányban laknak.

Tarka népszeleteket, élénk, szines, kellemes képet s a háziiparnak, valamint a terményeknek nagyfokú változatát vártam. Azt hittem, hogy ez a jó föld, ezen áldott klíma alatt a lakosoknak ezen tarkasága s az végzettség mindenütt kiváló színvonalú itt már nagy munkát végzett. Szárkébe és foltokba öltöztette az egész vidéket. Itt már nézen népszelet, csupán ünneplő- és mmmkarsága. A pozíós fog, helyet csinál a rideg valószínűságnak. Ha a nap heve nem volna, meg a déli nappal ónképe nem nyilatkozhat meg, akár a lipcsői nagy Messen hímetek magukat.

A termelvények megválasztásánál a kereslet és szükséglet léven irányadó, itt a tapasztalatra ből alkalom nyíltott. A klíma, a földnek korlátolt mértékben való rendelkezésre állása s Trieszt, főképen Trieszt diktálta a vidéknek, hogy fejtse miképpen értékesítse.

A férdség legnagyobb része s igen nagy szárazlaka a fiatal, tehát munkabíró nőknék is idejét hazatál fölül tölti. Gyáran dolgozik, vagy valamely nagyob telepen. Sokan mentek Triesztbe, mely számtalan munkáséget foglalkoztat, aztán a Karszt hegyei közt a köbnyoztatás, Csej a népesség gyengyebb része marad otthon s elvétre egy-egy forrás. Ezek közül aztán a kis táblákat, a kertet, a szőlőt, szóval ezek az otthonnak egész gondja.

A kevés föld lehetőségik ki kell használni

közvetlen a kisemberek részére való kiadatasára a lehetőség szerinti mértékben inauráltassák.

De nem a legkisebb indok az állami jószágok parcellás bérleteinek az általánosítására az sem, hogy ezek után érhető el a legbiztosabban és aránylag a legelővidek idő alatt a helyes gazdálkodási rendszereknek a kiszáradt körében való felforgalása. Az állami jószágok kezelésére u. i. a parcellás bérleteknél nagyon könnyen kiköthető az illető vidék viszonyainak legmegelőbb helyes gazdálkodási rendszernek a parcellás bérleten való követését. Ezt egyttal ellenőrizheti is. Nincs kétségünk azíránt, hogy az előírandó helyes gazdálkodási rendszert a parcellás bérlet követni is fogják. Első időben pusztán azért, mert annak előnyét látják. Ezt az előnyt látni fogják a szomszédos kishirtokosok is, melyet előlmi óhajta, követni fogják a rájuk nézve nem kötelező helyes gazdálkodási rendszert s így rövid idő alatt az egész vidék gazdálkodási rendszere átalakul, megjavul, jövedelmesebbé válik. Vidékenként göcöptöknök alakulnak, a melyek a pelda hatalmával fogják követésre ösztönözni a kiszáradt az általános mezőgazdasági haladás térén. Ha ezt a törekvést az állami jószágok kezelésére meg azzal is elősegíti, és hatályosabbá teszi, hogy a parcellás bérlet közötti a megélhetést megkönyvítő eszközök intézmények alakulását, elterjedését és működését lehetővé teszi, úgy minden egyes ilyen állami parcellás

s úgy kell forgatni az ékét, meg az ástól, hogy a keskeny táblákból szép jövedelem jöjjen be.

Buzáról itt egyáltalán szó nem esik, tengetről valamennyire. Bár az egész tengertermés előr az eresz alatt s éppen úgy arany-színbe borít egy-egy kis falut, mint ahogy borszínbe öltöztetik a paprika füzereket Szegedet.

A hegyoldalokat gesztenyefők, fügefák, legnyugy részben azonban alma, körte és szilvák foglalják el. Van sok mandula és ősi barack is. A inombab fajták még nem általánosak, rengeteg terem azonban közönséges fajtából. Ez aztán nagyon olcsó is. Egy környékbeli voltam, melynek tulajdonosa köznyelvön kimutatta, hogy az almát egész nyáron át a Lipcsőre vitte kilogrammonként.

A szőlők földeségei hátról ülték be. Belhatatlan sorokban karfól, két és felmagzott spárga. Hódoltsáma képzosta, mely kánt telet s a szükséglet szerint két levégsára.

Igen gyakoriak a virágtelepek és faiskálak. Szegűl és Marechal ND rózsát igen paraszt ezer és ezer száraza ad el venent.

A faiskálak fogasztó piacza Dalmácia, a virágházak Bécs és Budapest. Egy igen nagy stíly virágtelep p. kizárólag egy jól ismer Andrássy-utj czég részére szállít.

Ezen termelvényekkel van tele a piacza is. Hegyek zöldegeiflébbök, melyek Triesztbe vándorolnak a hajókra s itteni konzervgyárra a kevésbé értékes maradók.

Meglepő a vidéknek faipara. Sok izlés és gyakorlatiasz nyilván benne. Ez és a kősforgaripar kifogyhatatlan változatos.

Bendikvír sikerült és kitűnő formával bírnak az ezerszámra felhasználott talicskák. A tehernyergesek a legnehezebben van megvalósítva s így ilyen talicskának kinézése is igen sikerült, mivel a kétélepa fa, melyből az erősebb, kopásnak és sulynak inkább kitett

bérelt az illető vidék legnagyobb áldásával fejlődik.

Darány Ignác földművelésügyi miniszterben meg van az érzék, a kisemberek ügyének felkarolására és istápolására. Az ő minisztersége alatt ezirányban kétségtelenül sok üdörös intézkedés kezdeményeztetett. Hiszünk, hogy az állami jószágok bérbeadásai rendszerének a változó irányba való terelését is fel fogja karolni, hogy egy új szemet illeszzen a munkálatokn abba a láncozatba, amelynek főcélja az általános jólét emelésével a szociális béke létrehozása.

Sz. Z.

ÁLLATTYENÉSZTÉS.

Rovatvezető: Monostori Károly.

Hízó ökrök és hízó juhok takarmányozása, a feletett takarmány értékiskizimásai.

B. Z. ur, a „Közlelet” előfőjtés az alábbi kérdéseket illető hozánk:

1. Ökreim hizalásához, tengeri, repezopagása, takarmányára, lőhere, vagy búkkönyvéna, árszámla, buzupolya áll rendelkezésemre. Mikképpen hiszünk ezekkel ökreimről?

2. 150 árbs tört szeretnék hizálni; de nem tudom mi időn; a fenti takarmány áll rendelkezésemre; kérem szives utbaigazításait és azt, hogy hol értékesítők legjobban a hízott ürök és meddig tart hizalásuk?

△ Az ökrök a hizálás három időszakban, a rendelkezésre álló takarmányok felhasználásával következőképpen takarmányozhatók:

részek, másrészt pedig a kevesebb veszedelemnek kitett részek közül is különböző, sőtötöb és világozás szűk. Az egészen finomabb, könnyebb kidésze van.

Az állatvadásztér kritkán aóli. Nálunk beáztának érte a polgármester, elcsapnak az alsipánt és kivégének érte az előjáróság. (?) Rendezésről szó sincsen. Nem is téren van, hanem egy kisse kiszélesedett uton, itt húzódnak meg a szegény négy lábuk olyan tömör sorokban, a milyekben az egyáltalán lehetősége. Állatokok oly komoly látnak mint ahogy az egész teszi, még sötötök látnak. Mégkövői, hogy mozdulni alig bír, löködi, üti, kergeti. Mintha nem is volna az évé, mintha az a legtermészetese volna a világon.

Szeresem, hogy mindez vén fak alatt történik, melyeknek sárga lombja felleg és mérsékelt a 20°-os decemberi nap hévét.

Nagybani sertésnyésztés, azt hiszem, hogy egész Isztriában ismeretlen fogalom s hogy a sertésiparc aránylag mégis oly gazdag és hogy a vidék parasztága csaknem kivétel nélkül sertésnyésztés, abban lelheti magyarázatát, hogy ez a sokkért hiuladék felhasználására és értékesítésére igen jövedelmező, továbbá pedig, hogy a trieszti s a szomszédos olaszországi szalmagyárak a sertésrekre nézve mindig verők és jó fizető keresők.

A felhajtott állatok legnagyobb része borshíre, van sok yorkshire, meg több ezeknek keresztetése a végül pedig a hóbó fajták s ezen nyvadik fajtáknak keresztetéséből előállított fajták és szűn. Legtöbbsz a hegyi

Az első időszakban 1000 kg. élősúlya naponta adagolandó:

1 kg. takarmányára 60 kg., lőherészna 15 kg., tengeridára 2 kg., buzupolya 5 kg., repezopagása 2 kg.

Második időszakban: takarmányára 60 kg., lőherészna 15 kg., tengeridára 2½ kg., buzupolya 2 kg., repezopagása 4 kg.

A harmadik időszakban takarmányára 60 kg., lőherészna 15 kg., tengeridára 4 kg., buzupolya 1 kg., repezopagása 2 kg.

Ezen takarmányösszeállítások középátlásával tartalmaznak, az I. időszakban 27-420 szén-nyagot, 2-565 fehérjét; 15-032 szén-hydrátot és 0-521 zsírt; 1:6:3 tápanyár mellett. A II. időszakban 27-000 szárazanyagot, 3-083 fehérjét, 14-845 szénhydrátot és 0-979 zsírt. Tápanyár 1:5:3. A III. időszakban 25-983 szárazanyagot, 2-686 fehérjét, 14-962 szén-hydrátot és 0-602 zsírt 1:6:1 tápanyár mellett.

A juhok a jelzett takarmányokkal szintén ellátogatnak lesznek. Célzseriye vona azonban, az olajpogácsán kívül még más egyéb anyag takarmány, nerezetelesen korpát, malátacsírt vagy szárított moslékot beszerezni, mert igaz ugyan, hogy ezen hűfélé takarmányból a megfelelő takarmányösszeállítás elkészíthető, de a juhok a változatos összetételű s főleg zöldtakarmányból álló keverékben jobban képesek kihazánni. A hizálás vége felé ugyanis egyik vagy másik takarmányfélére ráunnak a juhok s ilyenkor valami más abraktakarmány adagolásával lehet csak a csökkenő étvágyt ismét fokozni. Ha azonban már elejétől kezdve többféle abraktakarmányt adagolunk, a legkevésbé valószínű, hogy a juhok a takarmányra a hizálás teljes befejezése előtt ráunnak. Erre a körülményre szükséges tartottam remutáni, hogy a hizálás közepén beálló étvágyökkenés esetén, a takarmánykeverék változatosabbá tételével és a hízott juhok abraktakarmány adagolásával, a hízást segíteni lehessen.

Ha nagyon sörnyó juhok hizalásáról

füjt, kis görbe szarv, feketébe átmenő szürke riska vagy mokány s igen sok az algaui meg a szimmenthal keresztes. Tulajdonképpen nem is keresztes, csupán egy-egy ledűvelő apadtal szereplésének nyoma, melyet aztán elűnése után ismét egy másik fajlőhöz tartozó egyet váltott fel. Az algaui keresztesekben nehány hatalmas nagy írás marha látható. Tulajdonosok szép árakat rak zsebre; egy pár 4 éves tulokért 380 forint fizettek.

Lóvárszt és juhvárszt, sőt kecskévárszt is van. Ezekről azonban alig érdemes beszélni. Csupán a lóghyvársztólvok kerülnek piacra, miből azt következtetem, hogy Isztriának itt vagy másol, más időben élénkebb lóvárszt vannak. Az itt bemutatott bihetetlen csekély értékű párk látása után Isztria lőherésztésű, vagy szént szarvasmarhatenyésztését is meg nem lehetni.

A vásár általában szokatlanul élénk volt s amennyire örösültem, sok eladás is történt.

Mindenfelé látszik azonban, hogy Isztria már nem földművelő állam, legalább is nem az a nálunk divó fogalmak szerint. Attért már arra az útra, mely az iparállam fogalma felé vezet.

Népszerűségnek kiélesedett nemzetközi versengése, lakosságának névszelete, mezőgazdasági termelvényeinek egyoldalúsága, állatvárszterének szomorú képe mind-mind jelei a régi életmódról való szakításnak. A mezőgazdaság háttérbe szorult, csak csupán kénytelenségből üzeni s mellőkgölgalozásnak tekinteni. Ha lsten egy kis földet adt már, csak megműveljük. Nem élünk ugyan belőle, de valmit haza lendít.

Ez lett azomatvá, melynek előkésztését és gyártását, vagy lejtárítását kétségtelenül mint területének lakosságához mért csekélyesége egyaránt siettete.

van szó, úgy azok elsősorban is egy-két héten keresztül jobk minőségű rőtészának és számlán tartandók, melynek mintája 40-50 kg. répa és egy-egy évvel abraktakarmány second számításba. A jobb minőségű és több tápanyagot tartalmazó takarmányfélék felvételéhez és megemésztéséhez így előzetesen hozzászoktatjuk a szervezetet. Ha azonban a juhok jó kondícióban vannak, úgy az előtakarmányozás azt illeti, arra nézve nem számít.

Rössz étvágy állatok, amelyeknél májtémelyre, vagy ha köböknek szőrfőregkőrra gyunkak lehet, a hizalásból kihagyandók vagy külön tápláladók, mert ezeknél a feletett takarmány ára rendszerint meg nem térül.

Ami most már a takarmánykeverék összeállítását illeti, arra nézve azt mondatom, hogy a juh jóval több tápanyagot igényel, mint a hibóba fogott marha, s már a hizálás elején 30 kg. fehérjét, a hizálás közepén pedig 3-6 kg. fehérjét igényel 1:5:4 és 1:4:5 tápanyár mellett. Sokkal szűkebb tápanyár mellett jutandó tehát a juhok szervezetéhez a tápláló anyag s jóval nagyobb mennyiségű takarmányban, mint az a marhahizalásnál szokásos.

Etetőndő lesz tehát a juhokkal az I. időszakban 1000 kg. élősúlya: takarmányára 60 kg., lőherészna 5 kg., búkkönyvéna 10 kg., buzupolya 6 kg., tengeridára 3 kg., repezopagása 2½ kg. Tartalmaz ezeken takarmányösszeállítás 28-747 szárazanyagot, 3-084 fehérjét, 15-013 szénhydrátot és 0-572 zsírt 1:5:3 tápanyár mellett.

A II. időszakban: takarmányára 60 kg. lőherészna 5 kg., búkkönyvéna 10 kg., buzupolya 2 kg., tengeridára 2½ kg., repezopagása 4½ kg. Ezen takarmány összeállításban 27-523 szárazanyag, 3-604 fehérjét, 14-964 szénhydrátot és 0-722 zsírt foglaltatik. Tápanyár: 1:4:5.

Némelyek csak két időszakra osztják az egész hizalási procedúrát (összefoglalva azonban, hogy amit a marhahizalásnál a II. időszak vége felé, az itt a marhahizalásnál a I. időszakban, helyénvalónak bizonyult egyrészt a takarmányemelésnek kivevésiten, másrészt tápanyagtartalmát is kisebbiteni, éppen úgy szükséges eljárni a juhok hizálásánál is, ha észrevesszük, hogy a takarmány a juhoknál kevesetben megemészteti s talán még felvenni sem képesek.

Ebben az esetben etetőndő lesz 1000 kg. élősúlya: takarmányára 60 kg., lőherészna 5 kg., búkkönyvéna 10 kg., buzupolya 3 kg., tengeridára 3 kg., repezopagása 2 kg. Tartalmaz ezen összeállítás 26-680 szárazanyagot, 3-010 fehérjét, 14-723 szénhydrátot és 0-562 zsírt 1:5:3 tápanyár mellett.

A szarvasmarha sőtűkségele napoként és fejenként az egyes időszakok szerint 40-60 gr. a juhoké körülbelül 6-10 gr. Ezen sémennyiség az abraktakarmányokkal kevert adandó.

A hizálás egész tartama 3-4 hónap. Ha a juhok öregebbek, vagy egy hónapnál tovább hizálani nem is érdemes, de ha fiatal egy-két évesen van szó, úgy a négy hónapnál tovább tartó hizálás is kiférhetett magát. Telén történő a hizálás ügyét illeti az alól háromszázeletre, mert a tulidőg akolban a takarmány egyrésze hőkészésre fordítottak.

A juhok bundája a II. időszak közepén vagy vége felé nyírandó: nem szabad bevárni a hizálás végét, mert eleiktante attól, hogy nyírtt állapotban a juhok nem bírnak a megfelelő hizálás ügyét illeti az alól háromszázeletre, mert a tulidőg akolban a takarmány egyrésze hőkészésre fordítottak.

Ami végül a hízó ürök értékesítését illeti, azokat egy budapesti, mint a bécsi szt.-marzi juhvárszárakon elég jól el lehet adni. Tanácsos azonban figyelemmel kísérni a budapesti marhávárszárak pénzár részvnyrtársaság

heti üzleti jelentésait. A jegyzétek és illetőleg a kereslet és kínálat abban háról bétre fel van tüntetve. Az utolsó heti állatvásár jelentése szerint, az I. rendű irók 20—20¹/₂ krig, a középminőségű 18—19¹/₂ krig kilonként kell el. Árcsökkenése a mult heti jegyzések szerint kg.-ként 1 kr.

Értékesítétek a hízott irók azonban a nagyobb vidékli állatvásárokon is.

Kérdés már most, hogy a fenti takarmányon tartva a juhokat, éppen tekintettel az alacsony haszarára s a nehezbe értékesítésre, ki fogja-e magát fizetni a juhbiárlás. Az összállatásokban ugyanis meglehetősen nagymennyiségű értékes szénét kellett számításba vennünk, hogy a kellő tápanyagot a hízók szervezetbe bejuttathassuk. A repezepszacsából a maximális mennyiséget adagoljuk s abból többet etetni hátrány nélkül nem lehet, s mint-hogy egyéb abraktakarmány rendelkezésre nem áll, a hiányzó fehértéjt csakis a búkköny és lóhereszénaval fedezhetjük. Tengeridárból szintén nem volna gazdaságos többet venni számbatba, mint amennyi a fenti összeállításokban fel van tüntetve.

Ötöséből összeállítást a tápanyagszabványok szerint a kellő tápanyag szem előtt tartásával csak abban az esetben lehet készíteni, ha egy vagy két jómín. egyéb abraktakarmány állana rendelkezésre s amely abraktakarmányokk nagymennyiségű fehértéjt és zsírt juttatva a hízók szervezetbe, kevesebb búkkönyt és lóherét etetünk s a takarmány teriméjét, tömegét, a színto értéketön polya és száma lenne ki. A fenti összeállítás szerint, ha a fel-
etendők takarmányok gazdaság. előállítását aint vesszük alapul s a takarmányra mé-
termászját 0.50 ft, a lóhereszéna 1.50 ft, a búkkönyszántát 1.65 ft, a buzupolyát 0.60 ft, a tengeridárat 3 ft és a repezepszacsát 5 ft-
ba számítjuk úgy az i. időszakban 1000 kg.
előslásra kiszámított takarmány kerül:

60 kg. répa	30	kr
5 kg. lóhereszéna	7.5	„
10 kg. búkkönyszéna	16.5	„
6 kg. buzupolya	4.0	„
2 kg. tengeridára	6.0	„
2 ¹ / ₂ kg. repezepszacs	12.5	„
Összesen	78.5	kr

Negyven napra számítva 78.5 × 40 =
30.60 ft s 4500 előslásra 137.70 ft.

A II. időszakban.

60 kg. répa	30	kr
5 „ lóhereszéna	7.5	„
10 „ búkkönyszéna	16.5	„
3 „ buzupolya	1.3	„
2 ¹ / ₂ „ kg. tengeridára	7.5	„
4 ¹ / ₂ „ kg. repezepszacs	22.5	„
Összesen	85.3	kr

Negyven napra számítva 85.3 × 40 = 34.12
ft s 4500 kg. előslásra 153.54 ft.

A III. időszakban.

60 kg. répa	30	kr
5 „ lóhereszéna	7.5	„
10 „ búkkönyszéna	16.5	„
3 „ buzupolya	1.0	„
3 „ tengeridára	2.0	„
2 „ repezepszacs	2.0	„
Összesen	75.0	kr

Negyven napra számítva 75.0 × 40 = 30 ft
s 4500 kg. előslásra 135 ft.

Négy hónap (120 nap) hízalást véve fel,
kerülne tehát csupán a takarmány 420.04 ft-ban.
Egészten pontos számításokba sajnos itt
bele nem bocsáthatunk, mert nem tudjuk
pl. hogy a juhok beállítását előslásra a hízalás
elején mekkora volt és hogy vajon teljesen so-
vány, lezsarolt, öreg vagy fiatal, vagy pedig jó
kondícióban lévő juhok teljes kihízalása céloz-
tatik-e? De meg az a kétségetlön, hogy
előre megmondani azt sem lehet, hogy a

négy hónap elteltével mennyi húst és zsírt
szednek magukra a kihízott irók, mert ez
igen sok körülménytől függ s a számítását
és illetőleg a hízalásnak eredményével való
lejárthatását éppen az előre nem látható ap-
róbb s a hízalás egész folyamán felmerülő
különböz. bajok, nevezetesen a takarmány
rosszabb értékesítése, a széná. hi. izlékése, a
tápanyag hiányos kihasználása és feldolgo-
zása, emésztési zavarok s más egyéb beteg-
ségek stb., a hizodalmassagot nagyban befo-
lyásolhatják, végül a takarmányoknak a fen-
tekönt elértő ára is módosíthat.

A végeredmény tehát, amit az előzők-
ben kifejtettünk, előlre meg jósolható. Kö-
zöltik azonban a feleletendő takarmány ér-
téket már csak azért is, hogy kérdéstevő szá-
molva a viszonyokkal s tekintetbe véve az
amugy is alacsony haszarákat, a hízalásnak
eme módját elég gazdaságosnak fogja-e ta-
lálni.

A takarmány értékek hozzáadandó volna
most már, a juhok beállítás értéke, s ennek
4%—os kamata négy óra, valamint a vi-
lágtási, ápolás és szós költség s a juhbiárlás
díjaitól ezekből ¹/₂—¹/₃ vonandó le épüle-
telopcsára. Alomszáma a nyert állatörök
egyenértékének volna tehát. Ha a juhok
darabonként súlyát átlagosan 33 kg-ban
vesszük fel, sovány, mérnö vagy ruzska anyá-
kat nyirott állapotban feltételezve, ámbár le-
hetne 40 vagy 50 kg. is, ha husujt fájáról
van szó, (és éppen ez az a körülmény, ahol a
pontos számítás megakad) értéket pedig 5
ft-nyal vesszük, úgy a hízalásról anyag 40
kg. (6000—6500 kg.) előslást és 750 ft. ér-
teket képvisel. Ennek a 4%—os kamata 4 óra
10 ft. A világtási költségére 8 ft-ot, a szósra
12 ft-ot. sőt 6 ft-ban, s az ápolásra 120 ft-ot
vévén számításba s kibagya teljesen az isme-
retlen értékű épület kopási százelékát, úgy az
összes kiadások a takarmányozást beleértve
122.04 ft-ot tesznek ki. Minde azonban csak
hozzátelvezés számítás s a viszonyok szerint
több vagy kevesebb lehet.

Ha most már a hízalás végén darabon-
ként átlagos 16 kg. súlygyarapodás mutatható
ki (előslást átlag 46 kg.), úgy a fenti árak
szert 680 ft. bevétel érhető el s a nyereség
59.96 ft-ot tenne ki, a tárgyilag. az abrak-
gyujt. számításon kívül hagyva. Hogy meny-
nyire változnak azonban a számítások s meny-
nyire eltérő eredményhez vezethet, ha pl. a
súlygyarapodás csak 10—12 kg.-ot tenne ki
általágon, vagy még ennél is kevesebbet,
ésilletve jóval többet, vagy pedig ha a beállítá-
sok állapotban a juhok súlyát a hízalás ki-
súlyuk s így 6000—6500 kg. előslásra kell
takarmányt a fenti gazdasági árakat alapul
véve kiszámítani, az úgy hiszem a már több-
szor említett okok alapján nyilvánvaló.

Nem is volt, de nem is lehetett czéltom
tehát éppen a költségterés elején emeltettünk
előlre, hogy mindenne kétségelése nélkül
és pontos mérleget összeállítván, csakis tájé-
koztatól felhívnam kérdéstevő figyelmét azon
tényleges kiadásokra, amelyek a juhbiárlás
kapcsán előfordulva, a hízalásnak jövedelmező-
sége befolyásolják.

Ha ezen dolgozat figyelembe véve úgy
állunk a fenti takarmányösszeállítások
találva, hogy a juh több takarmányt fog
megenni, mint amennyi husz produkálhat, úgy
nem marad egyéb hátra, amint azt már egy
alkalmalm emeltettük, hogy olcsó abraktakar-
mányok segítségével a drága széná értékelés
felhízalja hízaljon, vagyis stha dobva a tá-
panyag hiányoktól, az állatnak egészen azt,
amit a gazdaság olcsón termel, s amit a gazda-
ság másként értékesíteni talán nem is tud.

Mindenesetre azonban nagyon tanulságos
lenne, ha ezen hízalás eredményét és nevezetesen
a hízalás egész mérlegét e lapok
hasábján a gazdaságosság előtt feltárva, ama
kérdéstevő hozzászólásokhoz, hogy ed-
desemes-e racionális takarmányozást tűzi a

juhok hízalásánál, és melyik az a háttár, úgy
az elérhető előslást, mint a hízalási idő illető-
leg is, ameddig a juh hízalásánál elmehtetik.
Kevés még az erre vonatkozó feljegyzések
száma, s azért nagyon is indokolt, hogy a
magyar gazdaságosságunk eme kérdéshez is minél
nagyobb körben hozzásljón.

J. G.

ÁLLATEGÉSZSÉGÜGY.

Rovatvezető: Dr. Hutya Ferencz.

Deszkanyelv.

A betegséget a *svárgyomba*, Actinomyces
bovis okozza, mely különösen esős esztendő-
ben a takarmány, illetve kalászos növények
előfordul és száraz, tövises takarmányok, pl.
árpapolya etetésekora a sérüléseken keresztül
jut a szövetekbe.

Ha a svárgyomba az állcsont hártáiba be-
terjedt magát, könnyvlen *csontmájnak*, ha a
torokját átámadja meg *gyuának* vagy *skrofula-
látnak* nevezik, ha pedig a nyelvből itt fel
tápnaját — *deszkanyelvet* hívják az előidézett
betegséget.

A deszkanyelv állítólag leggyakrabban
2—3 éves marháknál fordul elő, de saját tá-
paszlatomom szerint őrgeket sem kíméli meg.

A betegséget tünetei: a szarvarama nyelve
a rendszeren jóval vastagabb, deszkamennyiségű
s több-kövésbé kőr az állat szájjából; a
nyelékül fölül részén dudorodások is mutatko-
znak. E dudorodások fölértesét és geny ki-
folysát nem vettem észre.

A szenvedő állat szomorú, szalastakar-
mányt egyáltalán nem, szemet egész vagy zár-
tolt állapotban csak kevés mennyiségben ké-
pes felvenni s végül csakis egészen míg hos-
lékon lehet az állatot tartani.

Gyógyítást illetőleg kérdést intéztem a
„Köztelek” szerkesztőségéhez, melyre Monos-
tró Károly ur a nyelv *fülleles lenyagosa* (scarifi-
kálás) után *fülleltárolást* vagy *bevezetést* és
betegség néven a *gyomorszon* 2—3 gramm
jódiálum adagolását volt szives ajánlani.

E gyógyítással pontos és lelkiismeretes
végezhajása mellett az állatok lassan ugyan,
de három hónapi kezelés után teljesen gyógy-
ultak.

Kigyógyított állataimon — 2 darab nem
egészen egyvén nyugati fajta bika — már a
fenntelítet gyógykezelés megkezdését megelő-
zőleg 4 hónapig mutatkozott a deszkanyelv —
az eme idő alatt megelözölge kiórállatodalt
való mosást alkalmaztam, de eredmény nélkül.

A baj tehát már idült volt.

Valószínűnek tartom, hogy ha az idezett
gyógykezelés módját rögtön a baj kezdetén
ismerhetem és alkalmazhattam volna, az állat-
ok már jóval rövid idő alatt felgyógyultak volna.
Indokolom ezt avval, hogy a tavasszal több
őreg tehénem ugyane tünetek voltak észlelhe-
zők; ezeket rögtön kezelés alá vettem s két
hét múlva már nem volt semmi bajuk.**

Ha tehát a deszkanyelv mindjárt kezdet-
ben meg lesz állítva s gyógyítva — jelki-
meretnek nyilvánvalóan megkezdődött a nyelv
állatainkat aránylag kevés költséggel megmen-
tehetik. Idült bajoknál azonban inkább arra
hörtékedjünk, hogy még félig-meddig jó kondí-
cióban legyenek.

** Ezek az elnevezések orvosi szempontból hely-
telenek, illetőleg egészen más természetű bántalmak
jelölésére szokták használni a svárgyomba által
káros elváltozásokra egészen meglehetősen.

Ha a nyelv actinomykosissal előbb vártat-
tátna kértégy a bántalomnak már nagyon előrehaladt
stádiumban észlelhetők, míg kezdődően az állat
szarvalap talpálkozásai mellett csak apró dudorok és féké-
ly a nyelv hártáján és szélein jelzik a fókusztalapot.
Ebben a szakaszban a betegséget a skarifikált csontmájok
jóindíturval való eseteléseire rendszerint hamar
gyógyul és ilyenkor a drága jódiálum beadaása
is mellőzendő.

cióban a mézarsónak eladhatuk, mert a hosszadalmas betegség alatt ez állatok fejlődésében teljesen visszamaradtnak a természetére, mint az én esetemnél — alkalmazhatók.

Jansch Emil.

GAZDASÁGI VEGYTAN.

Rovartvezető: Dr. Liebermann Leo.

Hazai termőtalajok méz- és magnéziumtartalmáról.

Ira: Bittó Béla.

I. A méz és magnézium szerepéről a termőtalajokban általában.

Hazánk termőtalajainak vizsgálatánál kevés kivétellel, még mindig csak arra szoktak rákérdezni, hogy a talajokban van-e káli (K₂O), foszfor-savhidrid (P₂O₅) és nitrogén (N₂) mennyiségét határozzák meg. A termelendő szerzint beírni ezen alkatrészek ismeretével, sőt mi több, ezen adatok alapján választják meg a trágyázásnál alkalmazandó trágyaféleket s ezen alapján állapítják meg az alkalmazandó trágya mennyiségét. Természetesen azon esetben, ha a maga vizsgálói adatai alapján magának erről véleményt alkotni nem tud, akkor azt kívánja, hogy az elemzés végző szakember mondjon véleményt az alkalmazandó trágya minőségéről és mennyiségéről, ugyancsak a fentebb említett elemzési adatok alapján.

Hogy ez az iránt mennyire elhibázott s hogy az e tekintetben kifejtett tévedettség jórészt kárba vesztett fáradság, azt bővebben nem is kell fejtegetni. Ha valamely talajban a káli és foszfor-savhidrid meghatározott, akkor valószínűleg nem tudunk egyebet, mint azt, hogy az egyik vagy másik oldalsóer, illetőleg annak különböző erősségi oldalainak mennyi káli és foszfor-sav oldható ki a talajmintából.

Pusztán ezekből a számokból arra következtetni, hogy a megvizsgált talaj milyen termelői karban van? hogy mennyi és milyen trágyát használjunk? merőben lehetetlenség, mert az analysis eredményét mutató számok egyáltalán nem tájékoztatók arra, hogy a talaj az egyes alkatrészeket milyen állapotban tartalmazza s hogy azokból a növény mennyit tud felvenni, assimilálni.

Minaddig, amíg az elemzés bennünket e tekintetben nem tájékoztat, az efféle elemzések gyakorlati jelentőségük nem lesz. Hiszen példánk mint kizárólag, hogy egyes talajok mennyek nek káli tartalmaz, a sok káli kívánzó növényeknél sokkal kevésbé fog bevélni, mint egy kevesebb káli tartalmazó, egyszerűen azért, mert az előbbi talaj nagy káliartalmú olyan anyagoktól ered, amelyek assimilálásra sokkal kevésbé érzékenyek, kevésbé hozzáférhetőek, mint az utóbbi talajé, mely egyszerűen káli tartalmaz ugyan, de kedvezőbb állapotban.

Amennyire hasznaveletlen a talajelemzés, ha azt azért végezzük, hogy belőle a trágyázás módjára és a talaj termőerejére következtessünk^{*)}, annyira helyeslendő ha azt azért végezzük, hogy belőle megtudjuk, vajjon nem tartalmaz-e a talaj, vagy egyes talajrészek, melyek a termelés szempontjából károsan hatnak, vagy hogy az elemzés által megtudjuk, hogy a talajban mekkora mennyiségben vannak jelen azok az alkatrészek, melyek a talaj fizikai alkattól szűbbjek meg s melyek hatással vannak a nyers trágyaanyag bomlására is. Utóbbi alkatrészek közé tartoznak különösen a méz és a magnézium.

^{*) A tisztelt szerző vélemények csak részben osztjuk. Nézzünk szívesen bármely mértékig fontosnak lehet a talaj analízise annak természetéről tájékoztatást nyújtani. Különösen akkor, ha igen növényi tápanyagok relatíve kevés mennyiségben vannak jelen, megengedhető az a következtetés, hogy a talaj termőerőben s ilyenkor a trágyafélek megválasztására nézve is lehet tanácsot adni.}

(Rovartvezető.)

A méz egyike a legfontosabb alkatrészeknek, nemcsak azért, mert a közvetlenül növényi tápanyag hasznát az is, mert hatása sokoldalú: finomul elosztra, a talajt porhanyóvá teszi, hathatósan elősegíti a talaj köz-törmekeinek felbontását, illetve növényi tápanyagokká való átalakulását s általában azt mondhatjuk, hogy élénki a talaj vegy-folyamatait.

A méz, mint már említettük, közvetlen növényi tápanyag. E mellett szolgál a körülmény is, hogy azt a növények és magtak nagy mennyiségben tartalmazzzák, továbbá, hogy a növények nagy mennyiségben veszik fel és mert a meszel, miként ezt a növény-physiologia kísérletek bizonyítják, egyéb bázisok nem helyettesíthetik.

A méznek leggyakoribb, a talajban előforduló alakja a kalcium-karbonát, melynek szerepe az emállás, a korhadás és nitridálásnál nagyon is jelentőségteljes. A kalcium-karbonát mechanikai hatása különösen abban nyilvánul, hogy akár változatlan alakjában, akár pedig oldatban, mint hidrokarbonát oszlik el a talajban, azaz öszekeveredik s így a talaj tulajdonlagos lényegének megváltoztatja a talaj érvényes kötérgé, lazábbá lesz, midáltal a levegő jobban hozzáfér, ennek következtében a talaj gyorsabban veszi el nedvességét, illetőleg könnyebben melegeedik fel és lazább állapotban lévő, a száraz időjárást is jobban bírja s jobban és könnyebben művelhető válik.

A kalcium-karbonát kémiai hatásra nézve pedig csak arra hivatkozunk, hogy elősegíti mindama szilikátok elbomlását, melyek növényi tápanyagot, főképpen káli tartalmaznak. Ez az oka annak, hogy különösen a hússzorgyókör növények (herék, borsó, bikkony, rezepe, répa stb.) fejlődését előmozdítja.

A kalcium-karbonát kémiai hatása ezenkívül még abban is nyilvánul, hogy kiváltékban a néhez, kötött agyagtalajokban az organikus testek bomlását segíti elő. Ezen talajok u. i. már eredeti alkattól fogva is, nagyobb víz-felvezető-képességgel bírnak, mint még az is fozok, hogy a belőle került organikus testek, mint istállótrágya s egyébek a legelőgazdálkodásnál nagyon lassan bomlanak és savanyú humuszszá alakulnak át, mely utóbbi a talaj vízelvezető-képességét növeli. Így talajok kalcium-karbonattal vagy általában mészevegyekkel ezt a tulajdonságot elvesztik. A méz még a talaj kémiai reakcióit is szabályozza az által, hogy a savas talajokat közömbösíti.

A többi kémiai folyamat közül, melyeknél a kalciumnak, különösen mint karbonátnak szerepe van, röviden csak a következőkre akarok utalni: a méz elősegíti a humusz-testek nem disponiblis nitrogénének ammoniává való átalakulását; az ammoniaknál salétromsavvá való átalakulását úgy eszterizok közrűnközésével történik, melyek hatásukat csak kalcium-karbonát jelenlétében fejthetik ki a talajban, miként ezt Müller, Schultz, Schösig és mások vizsgálatai nyomán tudjuk. A mélymennyiséli felszínre került ferroszidót és savanyú kénvasat sokat, melyek a termelésre káros hatásnak, ártalmatlanná teszi, mert cseresből utján azok átalakulnak foszfát.

A kalciumnak másik, bár legtöbbször kisebb mennyiségben, a talajokban előforduló alakja, a kalciumszulfát, a gipsz. Minthogy ezt a növények könnyen assimilálják, tehát növényi tápszert s mint ilyen a növények kalcium- és kén szükségletét fedezheti.

A kalciumszulfát jelenléte a talajban hasznos, mert sok nehézem oldható tápszert könnyen oldhatóvá tesz. Utóbbi tekintetben különösen megemlítendő, hogy a gipsz a szilikátok bomlását elősegíti s így a szilikátokban lévő kálium és magnézium oldható állapotba jut.

A gipsz szintén hatással van a talaj fizikai

alkatára, mert különösen, ha nagyobb mennyiségben van jelen, a víz elpárolgást lassítja. A felsorolt ékeket kivéve a méz jelenléte a talajokban fontos sok fiziológiai folyamat előmozdításá miatt is.

Igyekeztünk röviden okdatolni, miért fontos a méz jelenléte a talajban. Azonban koránsem szabad hinni, hogy a tevékenysége, melyet változatlan, mindig kedvező, vannak esetek, midőn ezeket a tevékenysége kedvezőtlen is lehet. Nevezetesen nagyobb mértékű talajon egyes talajok tevékenyebb és termékenyebb, mint a kevésbé meszetartalmúak; de ama talajok termékenysége éppen túlságos tevékenység miatt csakis sok trágyával tartható fenn. Káros hatása a méznek, hogy nagyobb mennyiségben a talaj megsebesítését idézi elő.

A méznek sokszor fontos és kedvező, máskor káros hatása a talajban szükségessé teszi, hogy a talajok mértékeltéről tájékozódást szerezzünk, részben azért, hogy meg tudjuk, van-e elegendő mennyiségben mesz talajban, részben pedig azért, hogy ha kelletlenül több van, a talajművelést helyesen irányíthassuk.

A talajok egy másik alkatrésze, melynek azonban megőrződés szempontból nem méltányolunk eléggé, a magnézium. Ez a talajban rendszerint mint kovasavas vagy szénasas vegyület szokott előfordulni a méz kíséretében, még pedig mindig vízről mentes alakban, mind hidrát-tartalommal.

Ez az utóbbi körülmény megőrződés szempontból azért méltó figyelemre, mert éppen a hidrátos magnézium tartalmazó földeknek vízfokozottság igen nagy, továbbá pedig a talajok jellegű jellegű tulajdonságok a nagyfokú zsugorodás. Ujabb vizsgálatok valószínűleg teszik még azt is, hogy az olyan talajok, melyekben a magnésium-carbonát mennyisége a kalcium-karbonattal felülmúlja, éppen a nagymennyiségben jelenlévő magnésium-karbonát miatt termékenyek.

Alkatrészeiben azonban, azt mondhatjuk, a magnézium szerepe, hogy belőle nagyobb mennyiségű magnéziumnak a talajban okvetlenül jelen kell lennie, mert ennek értéke is van a növény, különösen pedig a gyümölcs- és magfejlődésében. Bizonyítja ezt egyszerűen az a tény, hogy a növény, illetőleg a fentebb említett alkatrészek hamujában meglehetősen mennyiségű magnézium van jelen, másrészt pedig az, hogy a foszfor-sav, mely tudvaleg a növény asványi alkatrészeinek jelentékeny része, mindig meghatározott és közelékvő határszámokkal kifejezhető vonatkozásban áll a növény, illetőleg a növényrészek magnéziumtartalmához. A méznek a talajok fizikai alkattalnak módosításánál a talajban való végbeművelés vagy folyamatoknál fennálló változó szerepe, továbbá az a körülmény, hogy a sok meszel tartalmú talajok művelése, éppen a fokozott tevékenység miatt nagy figyelmet követel, valamint az a tény is, hogy a hazai talajok mértékelt művelés vagy leveles tudomás és a talajok mértékelt rendszeresen művelésével megváltoztatva vagy megvizsgálattik, az eredmények nem általános ismeretek, arra indítottak engem, hogy ezzel az ügygel behatóbban foglalkozzam.

II. A dunántúli termőtalajok méz- és magnéziumtartalmáról.

A dunántúli megyékől származó talajmintáim közül vagy 80 at vizsgáltam meg és pedig olyképpen, hogy úgy a feltalajt, mint az altalajt is tanulmánygyrává egy tettem. Vizsgáltaimból kiderül, hogy ezen megvizsgált talajok mértékeltartalma, kalciumoxida számúta, csekély kivétellel mindig nagyobb a 0,4%-nál, illetve kalcium-karbonata számúta 0,70%-nál továbbá, hogy szintén csekély kivétellel a talajok számbavehető mennyiségű magnézium is tartalmaznak.

Nem akarván az olvasót nagyobb terjedelmű táblázatos kimutatásokkal fárasztani,

rint gondolkodnak a terményhítel megalkotása felől, eseten elmondásodát jó szolgálatát vélttem tenni. R. S.

A tüzárók s a kölcsönösség. Az utóbbi időben oly törvényjavaslaton gondolkodik, melynek értelmében a gazdák a tűzvéz ellen biztosításnak a kölcsönösség elvén. Több kizetsítés hátraozottan jó eredményeket értek el a tulajdon s a terménybiztosítás ezen módjával — most azt az *egyes országok* törvényi általánosítani. Példa granát *főleg a Marne-megrei* kölcsönös biztosító társaság veszik, mely ezidőszert tette közéé évi mérlegét s az teljesen meggyőző erővel bír. A társaság még 1804-ben kezdte el a kölcsönös biztosítást, azon időben 25 ezer franknyal alapította bírt, mely 50 évvel később 100 ezer frankra emelkedett. 1892. évi bevételé már 205,203 franknyal lett s tavaly már 316 ezer frankot mutatott ki. Tartalékalapja 2,400,000 frank. Ez évente 73 ezer frank kamatot hoz allampiajri révén. Állítólag, ha valaki a megye gazdái között megfordul, s a társaságban kölcsönös biztosítástól mindenfélét csak elsimerőgé lehet hallani az embereket beszélni.

A társaság pénztára az előforduló tűz-károkat a hónap végén mathematicai pontos-sággal fizeti ki. A társaságnak minden száz éves fenállása óta *eggyetlen évi* páros case sem volt a *törvény elől*, bár 23 ezer biztosítottja van csak egyetven meggyét.

A tavalyi évben 272 tűzeset közül 133,507 frankot fizetett ki a társulat Érdekes, hogy csak a tüzárók ellen biztosítot ezen társulat az egyes községeket évről-évre tűzbiztosítási eszközökkel saját szervezte tűzoltósággal látja el. Más községek számszerint 91, penezségei nyertek tűzoltóságok szervezésére felmilit költött a társaság s ezidőszert szétosztva 632 tűzfecskendő annak tulajdonát képezi.

Németszág. Az amerikai lömpörtómája. Németszág tőrekéve láthatólag oda irányul, hogy a külföldi lömpörtó, a menyerő csak lehet, megnehezítse, főleg az Amerikából származó lovak behozatala ide szárdokoznak mentől teresebb akadályokat pürdíteni. Lehet, hogy a példát a francziákó vetétek, kik folyó év április 9-én tudvalevően oly törvényt léptettek életbe, melynek értelmében általában 150 frank bevételi való szednek egy-egy darab ló után, mely 5 évesnél fiatalabb. Holott az ennél idősebb után 200—150 frank ván szedetik.

A németek azonban az idegenből érkező lovak után megelégedtek a 25 koronával vám-kivetéssel, melyből mintha az ünneki ki, miszerint a német tenyészők az ipari vállalatok számára, valamint a luxuslovak számára, melyek más által az arányban enyhebb, *Németszágban* is lenne. A német vámterelésnek az Egyesült-Államok kormányá avara felel, hogy az idegen lovak bevételi vámját az állat értékeinek 25, de legkésőbb 126% ához szabta.

A közel jövőben meglátjuk, a német kormány, az amerikai intézkedéssel szemben minál állat fogat el, a német kormány, a német lovak nagyszámában keresétek fel az amerikai piacot. A „Berliner Tagblatt” értesülése szerint egy Sommervilleben 616 keresétek azzal a kérdéssel fordult az illetékes hatósághoz, engedéssé meg néki, hogy a városi vágójában hetenként 120 lovak vágáshoz le, melynek husát továbbá tovább, *Németszágba* szándékozik bevinni. Dr. Bäck, az állami egészségügyi hivatal igazgatója ezen feleletet adta, miszerint a lóhúsnak emberi táplálék gyantánál használata ellen semmi kifogása nincsen. Így hát a kérelmezőnek folyamodó-ványát kövönben fogják elintézni s a németek az a kiltatás, hogy a német kormány, az amerikai lóhús — a többi áruknak verseny-társá yanánt fog fellépni.

LEVÉLSZEKRÉNY.

Kérdések.

445. kérdés. 20 hold a 1000 □² sűrűke homokföldön van, a mely évek óta trágyát nem kapott és a legsoványabb állapotban van. E földet most vettem birtokomba, istállótrágyával egy-két évig nem rendelkezem; kérdezem, vajon milyen és mennyi műtrágyát használhatnék holdanként a 1000 □², hogy a földet termőképessé tegyem.

Arra is gondoltam, hogy zóliakarmányt vetek és leszántom, azzal segítém elő a föld termőképességét. Zabos búgatómaggal rendelkezem fenti mód előérésére, sikeresen használható-e?

446. kérdés. Körülbelül hat akó borom ezetesedésem indult. A hordó tiszta volt, ki is lett kénevez, a tisztaságra mindig vagy gond fordítottam. Kérdeim milyen módon lehetne a további ezetesedést meggátolni? V. A.

447. kérdés. Hogy két hektoliter mezőgazdasági szeszgyár létesítéséhez hol lehetnek kellő utabiztosítást?

Mennyi épület és gép lenne szükséges hozzá?

Mily nagy lenne körülbelül a költség-előirányzat? N. M.

448. kérdés. Mikké szokás az aratóknak a réz ládái, ha ők kötelesek a behordást és eséplést is elvégezni? Nem cselezsérőben és olesóbb-e, ha az aratót a 12-13 kerésezett réz ládái és a hordást és eséplést 1 fros napzámókkal végezzük? Cs. B.

Szonta.

Feleletek.

Luczerna és löheremagtisztító-gépek. (Felelet a 444. kérdésre.) A löher-és luczerna-mag tisztításra szolgáló gépeket ujjaban Kollerich Pál és fiai cég gyártja Budapestben. Ott a heremag teljes megtisztítására három gépet ajánl és pedig az előrostát a heremagnál nagyobb arányú anyagok elválasztására, a heremagot könnyebb aktrészek kifaraktására és végül a tulajdonképeni aránarostást az aranka kiválasztására.

E három gépet szokták használni a magkereskedők is, kik heremagtisztításra nagyban Később arankarválasztó rosták a gróf Terleki Arvéd szabadalmát képező „drassói takarószűrő”, mely a különben megtisztított heremagból választja ki az arankát. Ezt is Kollerich gyártja.

Az idei nemzetközi rostaversenyen feltűnt egy igen jó löher-rostó, a Behán féle termény-tisztító rosta, melyet Behán Samu készít Szarvason. Ez a szemeset és arankával bőven kevert luczerna és heremagot teljesen tiszta állapotba hozta már egyszer felöntés után is verseny alkalmával.

A Kollerich-féle heremagtisztító rostákról Kollerich árgyészése elég részletes felvilágosítást kértetett elő. A Behán-féle rosta ismertetését pedig a „Küzelék” f. évi 80. száma hozta részletesen a szolnoki rostaverseny dínyertes gépeinek ismertetésével.

i. S. P.

Kihaszalt talaj terméshozása. (Felelet a 445. és 446. kérdésre.) A sovány homokföldön tavaszi nyulzalkalóly módon lehet terméshozni, hogy m. holdanként két q. Thomassalakat és ugyanannyi kainitot lóhúsát és a tál végfelé és kora tavasszal valamely pillangós virággal ez esetben zabosbúgatóknyval bevétl s ezt a virágzás végefelé leszántja. Összel a tálbára rozsa vetendő. A rozsa közé a követésző év tavaszi nyulzalkalóly módon vetendő és ismét egy év múlva alszántandó; utána rozsa jönne Thomassalak és kainittal. A rozsa után zab, vagy árpa Thomassalak és kainittal és nyulzalkapmag.

A vetés egymásutánja lenne: 1890 tavaszán Thomass. + kainit + búknyó zöldtrágyával, 1890 őszen őszi rozsa, 1900 tavaszán a rozsa közé nyulzalkap, 1901 nyarán nyulzalkap alszántása, 6szszó Thomassalakat és kainittrágyát őszi rozsa alá, 1902 tavaszán zab, v. árpa Thomassalakat és kainittal és nyulzalkap, 1903 nyarán nyulzalkap alszántása, Összsel rozsa. Cs. S.

Ezetes bor megjavítása. (Felelet a 446. kérdésre.) Ezeles bort megjavítani nem lehet. Nemcsak az ezetes kérdéstevő ur borát, a mely időn, ha azokat nagyobb mennyiségű, de nem ezetes borral öszkevezi, hogy ezáltal a megézetesedett bor íze felhígítsák. Ezzel az eljárással is azonban csak oly bort kap, a mely ezetlök (stiches) ízű lesz s a mely azután csak később s hányós meggyét, mellet igen könnyen tovább ezetesedik. Kérpalor ezetes bort megjavítani nem lehet, minthogy a kréta nemcsak a borban lévő ezetsavat, hanem a bor többi savait is lekötí s így ha az öszses sav leköttetnék, a bor elvesztí borzseri jellegét. Legelőszérűbb leand a megézetesedett bort borezect gyantával értékesíteni. —a. —a.

Egy kétkholiteri nemzóságos szeszgyár költsége. (Felelet a 447. száma kérdésre.) Egy két hektoliter napj termelésű szeszgyár építési költsége 5—9 ezer forintot tesznek ki. A gépek beszerzése 10—11 ezer forintba kerül. Felelet, hogy a szeszgyár 3 hónapig állana üzemben, egy előállítána 480 hektoliter abszolút alkoholt. Ezen szeszanyag előállítására szükséges leend 3800 q 20% keményítő-tartalmu burgonyára, vagy 1250 q tengerire és ezenkívül mindkét esetben 150 q árpára a zöld maláta készítéshez.

A bevétel és kiadások hozzávetőlegesen, a nyors anyagok és a szesz má tőszdei árárt véve alapul, a következők lennének:

Bevételek:	
480 hl. szesz a 17 frt	8160 frt
4800 hl. moslék a 20 kr	960
bonifikáció 480 hl. szesz után	2400
Összesen	11,520 frt

Kiadások:	
1250 q tengeri a 5 frt	6250 frt
150 q árpa a 6 frt	900
1000 q szén a 1 frt	1000
szeszszűző és gépész fizetése	700
javítások stb.	50
épület és gép, löke-kamat és amortizáció	1600
napzámószok	280
Összesen	11,480 frt

vagyis amint ezen adatokból kitűnik, egy kétkholiteri napi termelésű szeszgyár a jelenlegi szeszárak mellett anyagi haszonnal áll dolgozhatik. —a. —a.

Aratók részét és napzámóban. (Felelet a 448. kérdésre.) A szesz aratót és a behordást és eséplést is elvégezni tartoznak, akkor a kieséplét gabonának 3/5-részt, illetve 11—12% átl. szokások munkabér fejében adni.

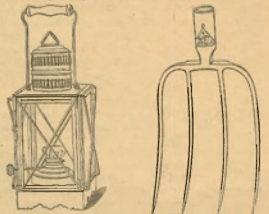
Hogy az aratót későbbi-bb-e külön részért kiadni s a eséplést napzámószokól végeztetni, ez különböző tényezőköt függ, nevezetesen a termelőképesség, a termény aránya és a napzám magasságától s azért minden konkrét esetben csak részletes előszámítás után állapítható meg pontosan.

Egy nagyobb uradalomban ezen irányban tett nagyborbanynál kiesérlénel azon eredmény jutottak, hogy a részért (3%) végeztet végleges napzámószok, mint a napzámószoknál végezt, mely utóbbi naponként 19 forintba került, 32 munkanapon kiesépléket ugyanig kereken 7000 q. gabonát, mely 45000 forintnyit értéket képvisel. Az öszses munkabér kiltet 6000 frtot, a miből 1 q. gabonára 8 6 krajczár esik,

ALAPÍTOTT 1872.

SCHOTTOLA ERNO, BUDAPEST.

Műszaki köz. Üzlet. Gyár: VI. Andrássy-út 2. VI. Révay-u. 10. Főudvar-palota. (Saját telephely.)
'Hellos' i-stálló-és gazdasági villanlámpájat helyes egyenlőre ajánlunk.
Ára teljesen fészerelebe dróbnokt fri 2.80.

Van szerencsém egyúttal kitűnő minőségű tartós, Csokjegyű acélz lámpás-és széná-vilámlant, minden egyes darabot tárgya mellett 3 ággal dróbnokt 75 Krval, 4 ággal dróbnokt 90 Krval ajánlani.

Az őszi bekötésre legelőször árákon ajánlok leg jobb minőségű finom sodrott széná- marha lánczokat:

sodrónyorosság 4 1/2 5 5 1/2 6 6 1/2 7 mm.

ár darabonként 30 40 44 40 44 40 40 Kr.

Legelőször becszerési forrás 16 és szarvamarha nyíró olókbarn, valamint minden egyéb mező-gazdasági szükségelt cikkben.

Hárszéri vözegettel volna a cséplés, a 45000 Ft 3/4-át vagis 1350 Ft-ot kellet volna a cséplőknek átengedni, vagyis 750 Ft-tal nagyobb bér élvezet volna, mint első esetben és 1 q. gabonára 8 1/2 helyett 19 3/4 Kr esett volna a munkabérségből. Magasabb gabonáraknál még nagyobb az eltérés a napszámoknál való cséplés javára. Hensch.

VEGYESEK.

Table with 2 columns: Item name and Price. Includes 'Mai számunk tartalma', 'Állami jóságok bérlete', 'Országos vásár Görbényén', 'Híró ókrok és híró juhok takarmányozása', 'Denzkenyev, Jenőnek Ései', 'Hazai termelőtalajok ésé ésé magnéziumtaláról', 'Lóisma, Monostori K.', 'Külföldi szemle', 'Levélcserevény', 'Vegyesek', 'Kereskedelem, főképen', 'Szerkesztői Éretek.'

Halálhíres. Márton Samu garadtalt az OMEGE tagja f. hó 6-án 32 éves korában Sárofalván meghalt. A boldogult a „Köztelek”-nek is munkatársa volt. Beszélő és valódi ér. Szabós Sándorné, né. Szabócskó Emília e hó 11-én este 8-én 84 éves kora Zala-Szent-Mihályon meghalt. Nyolcz gyermek sárta a meghölgölet.

Szállítási kedvezmények az osztrák vasutakon. Sokszor kifejtettük már abból nézö- tünkt, hogy a marhásonk elsőbbsé tétele csak az esetben jár a gazdára előnyövel, ha a beszerzési hely hozzáférhetőbb, általáno- sabbá, másrészt a szállítási költség vagy egyszé- tetteik, vagy legalább is mérsékelteik. Ez utóbbi ecdözsa azon szállítási kedvezmény, mely az osztrák vasúti hivatalos lapban közlé- nyen téve, mely szerint emberi édeséget alkal- matlan demutálrú zászokba csoportok marhási küldemények után az összes osztrák vasu- taton teherárúkat való szállítási mellett a darabuk és fél wagonban való szállítási- tást egyszé- vidieli léte. Ezáltal a marhásonk szállítási költsége ott lényé- gesen elsőbbsodott; a miszállítási költségein- he viszonyítva ez 30—35%-os kedvezmény; az teljes wagonokban való szállítási mellett, az osztrák vasutakon a 3 külön díjazásb díjté- telek nélkül engedélyezve, a mely a magyar tar- tálókhoz viszonyítva legalább 100%-os kedvez- mények felé meg. Ezen kedvezménynek a jóvő évi végéig érvényes és mindenki által igénybevehető. Az osztrák vasutak egy másik jelentős kedvezményt is nyújtottak a gazdák- nak. Míg nálunk a szőlőket annyira pusztító porospórá-vevőkészítésnek előmozdítása é- reszkben a régeztől kezdve 100%-os kedvez- ményedít az OMEGE-nél kiskiszközök sikerült, évek múltak el, Sokszoros feltérlesztés után végre sikerült oly kedvezményt kieszközölni, melynek révén a kiesinyben való szállítási oly egységlettel mellett történik, mintha valaki egésze wagonot szállítana, miáltal kiesinyben való szállításhoz 25—30%-os kedvezményt élvez. Ezen kedvezmény azonban még nincs általáno- sítva; mert ezt csak azon szőlőültetőkön való- sítva, mely az igényeseknek, vagy szőlője az állam- vasút mentén van. De a déli vasút vonala mentén fekvő szőlőültetőkön vagy azok, kiknek szőlőterükt valamilyen vicinálási vagy egyéb az állam tulajdonát nem képező vasúti vonalon fekszik, egyáltalán nem élveznek kedvez- ményt. Ezeknek érdekében hívjuk fel az illetékes ténylekeket azon kedvezményre, mely az osztrák hivatalos lapban részletes és jege- cseselttel avarin küldemények részére hirdettik.

Nem tekintve azt, hogy az osztrák vasutak hely fogalmában 50%-os lett ezen küldemények után a fuvardíjok leengedve, ott találjuk az osztrák vasutak között a cs. kir. szar. déli vasplya-társaság osztrák vonalát is felsorolva. Ugyanígy joggal kívánjuk a kedvezményt a magyar területre is kiterjeszteni. A többi magán- és vicinálási vasutakat illetőleg föltele- kedik, hogy van a miniszternek anyai befolyása reájuk, hogy ezen kedvezmények általános kiter- jesztésének nem fogadják utjában állani.

Több borhalmisítások. A szerencsi járás főszőlőgyábjára Mádcon, Tokaj Hegyalján legke- reskedés helyén Guljász és Benedek borkeze- kedő cég cégpincéjében az egészségserdít szemle alkalmával a több száz hordó bor két hamisított bort talált. A főszőlőgárdi az esetet, mely a Hegyalján nagy felhőtést kel- tett, úgy felfelé és a közgazdasági bizott- ságnál, mint a földművelési és kereskedelmi miniszternél fejeltette. Székesfehérvárról pedig Armuth Lajos bornyakereskedő pincéz- téi kutatták át a borok legnagyobb része mesterséges és hamis borknak bizonyult. Ez elsőfokú hatóság a tárgyalást befejezte, ítéletet hozott, amelynek értelmében Átmutatott bork- bor készítésében és annak forgalomban hozatalában vétkeknak mondta ki és ezért egy év házaletára s 1890 Ft pénzbüntetésre íté- lte. Ungváron az ottani rendőrkapitányság Gold- lák David úrnak kormosrást 87 forintra, Moskovics Bernát sóbránok szőléttel kormo- sítást 97 forintra büntelték. A közgazdasági bizott- ság bork forgalomban hozatala miatt. Ezt az ítélet- tel egyszé- smutázták Tauber és fiaí német-kereszturi és Goldberger Armin liskai borkereskedő felettes hatóságával is. Ugyanis ezektől a cézektől kapta a két kormosrást a hamisított borkok.

Az amerikai gyümölcs veszedelme. Csak nem régebben éjtett agógdásba bennünk az a hír, hogy egy Németországba irányított ameri- kai gyümöcsküldeményben a kaliforniai gyümölcs- paizsirtét konstalták. Most Hamburgból ismét ez az értesítés érkezik, hogy ott az utóbbi időben az amerikai gyümöcsfélékben ismét föltörték a paizsirtéket, és a paizsirtéket te- sen az árukat vissza is küldték Amerikába. Leginkább a Kaliforniából érkezett szarított és friss kórten s befőt gyümöcsféléken fordult elő ez a kártekon parazita és minthogy a szállítmányok egymást követő napokon érke- ztek a hangiban kikötők föltéhető, hogy Ameri- kában az idén is nem is parazita nélküli gyü- möcs. Mindenesre kívánatos volna, hogy földművelésügyi kormányunk figyelemmel kísér- tesse az ügyet, mert ha a hír valóban bizo- nyul, tartozó kötelességünk a magyar gyümölcs- termelés irányában, hogy az Amerikából érde- nyű küldemények ellen behozatalt tilalommal védekezzünk.

A mezőhegyesi állami mezes felo- zlatásról néhány lapban megjelent híre vonat- kozólag illetékes helyről vesszük azt az értesítést, hogy az egyáltalán nem felel meg a válságunk. Erre az intézkedni hivatott körökben még csak nem is gondolnak. A válság az, hogy Gőlyösi- ben létesítetteit egy új mezes, és hogy jóvőre az egy éven korban visszaláradó mészéskört jász- ut az ottani nagy lóvátszám miatt, részint a járá- nyi betegségek esetleges behurcolásának ki- kerülése céljából nem Mezőhegyesen, hanem egy más alkalmas telepen fognak elhelyeztetni, és az mezőhegyesi mezes fenállását leg- kisebb mértékben sem érinti.

A mesterséges borok készítésének és forgalomban hozatalának tilalmazásáról szóló törvény alapján indított kihágási ügyek elinté- zésének gyorjtása érdekében, a földművelés- ügyi miniszter legközelebb azt az intézkedést tette, hogy a borvízelőállítások teljesítő bpesti orsz. kir. kémiai intézetnél a hivatalos órákat naponként 3 órával meghosszabbította és az intéz összes személyzetét utasította, hogy más ügyek felretétele és a vizsgálatokat soron kívül végezzék.

„REMINGTON” IRÓGÉPEK VILÁGHIRŰEK.

VALLAS-ÉS KÖZKÖZTASZGÜGYI magy. kir. miniszter Hivatalos Közlönyben. A vallás és közköztas- zügyi magy. kir. miniszter a Remington irógépet (szárhoz 10. sz.) az Állami és egyáltalánlan a hazai írté- zetek részére leendő beszerzésre ajánlja.

Festékpáncz mellőzése. — A szerez bilyen- tyű 8-soros helyett — Legközelebb a szakszerkeszt. — Központi ügy tartó- ság. — Központi vezeték nélküli. — Tel- jes magyar és német bilyenttyű. — Minden betűnek csak 1 bilyenttyű. — Leg- nagyobb sokszorotó képességgel. A REMINGTON- gyár sikeres használatát.

Remington irógépek hivatalos világhírűsítésénél az a németi küldött nagy költ- ségűre az ország kormány részé díjazás be- mutatására és az egyeztető nagybogyoklásra bírható anyagszal, saját költségükre küldjük ki tisztviselőinket. Argyeztet bevértés és igaz- gatók, szerkesztők, kasszások.

GŁOGOWSKI és TŰZES BUDAPESTEN Remington irógépek és Edison-mégegápek kizárólag jogosított eladási telepe.

Kitünő minőségű
kristály mészkőből
égetett,
fehér mész,
nagy darabokban előállítva szállítatik.

1. **Vidéki állomásokra** (különösen Pest-Pilis-Solt, Heves, Bács-Bodrog, Jász-Nagy-K.-Szolnok, Csanád, Békés, Esztergom, Komárom, Tolna stb. vármegyék állomásaira) vasuti kocsiakománnyokban;
2. **Budapestben az épületekhez**, vagy a főváros körül fekvő **telepekre és falvakra**, kocsi fuvaronként.

A legjobb és legolcsóbb égetett mész.

Fehér, ipari czelokra kiválóan alkalmas
kristály mészkő,

Pilis-Vörösvár vasútállomáson feladva, kapható bármily mennyiségben és tetszés szerinti nagyságu darabokban.

Megbízható czégekkel, nagyobb mennyiségre, egy vagy több évre

előnyös szállítási szerződés kötettetik.

Részletes felvilágosítást ad és megrendeléseket elfogad

Baross Károly gazdasága

Pilis-Szántó, (Pest vármegye)

Utolsó vasut és táviró: **Pilis-Vörösvár.**

BIZONYÍTVÁNY.

(Bélyeg és pecséthelye). A kir. József műegyetem műszaki mechanikai laboratoriumában végzett kísérletek eredményéről.

Tárgy: Baross Károly ur pilis-szántói, Pest-Pilis-Solt és Kiskun megyebeli birtokáról származó **mész**ő.

Kísérlet: A beküldött mésző a következő vegyi összetételű:

CaO	52,92%
CO ₂	42,54
Al ₂ O ₃	0,43
Fe ₂ O ₃	0,24
MgO	1,08
Alkaliák	0,52
SiO ₂	0,35
Nedvesség	1,67
	99,70

mely összetétel szerint a kő égetés után ad tehát: 55,49% oly égetett meszet, melyben a CaO...95,37%-ot tesz; azaz igen tiszta égetett meszet.

A műegyetem mech. laboratóriumában eszközölt égetés oly **égetett meszet** eredményezett, melynek fajsulya egész darabban (volumensúly) volt:

$$\gamma = 2,87$$

azaz lemért 19,668 gr. égetett mészdarabnak, térfogata: 6,863 cm³-nek találtott.

A laboratóriumban égetett mészszellett ojtási kísérletek a következő eredményűek voltak:

1. 450 gr. ojtott mész, melynek tehát 2,866 volumensúly mellett, térfogata 157 cm³ volt; 957 gr., azaz 2,13 suly arányban vízzel feleresztve, adott 1407 gr. oly pépet, melynek térfogata 1,076 liter volt; vagysis annak sűrűsége, $\gamma = 1,31$ -et tett. Az eredetileg 157 cm³ köbtartalmu mésző, az 1,31 sűrűségű pépen 1076 cm³-re oszolván fel az: 6,85-szörös szaporulatot adott.

2. Ismét 450 gr. ojtott mész, 6,88 gr. vízzel meg ojtatván, a nyert 1138 gr. pép 845 cm³ térfogattal, azaz $\gamma = 1,35$ sűrűségű birt. Eme 1,53 suly arányban vett vízzel feleresztett pépen, a mész tehát 5,38-szörös szaporulatot mulatott.

Mind a két ojtási kísérletnél a mész a legkevesebb szemcse visszahagyása nélkül teljesen feloszlott.

VÉLEMÉNY: Az igen tiszta nyersanyagból nyert égetett mész, anyagában tömött, tehát elporlásra kevésbé hajlandó; ojtási képességében és szaporáságában is igen kitünő; mely mindkét eredmény a pilis-szántói meszet első minőségű, kitünő tulajdonságu mésznek jellegzik.

BUDAPEST.

Pecset helye:

A m. kir. József műegyetem
műszaki mechanikai
laboratóriuma.

Nagy Dezső s. k.,

kir. József műegyetemu tanar,
a mech. labor. főnöke.

Hirdetési ár 15 szög 30 k... minden hirdetésnek 30 k. költségűek.

KIS HIRDETÉSEK.

Csak hirdetésre és a szerkesztésben... minden hirdetésnek 30 k. költségűek.

Az állások hullóirányba... az állások hullóirányba... az állások hullóirányba...

Együttel törtérisék... Együttel törtérisék... Együttel törtérisék...

A kiadshivatal... A kiadshivatal... A kiadshivatal...

Állás keresők... Állás keresők... Állás keresők...

Szakképzett... Szakképzett... Szakképzett...

Működésben... Működésben... Működésben...

Gazdasági... Gazdasági... Gazdasági...

Földműves... Földműves... Földműves...

Ispáni... Ispáni... Ispáni...

Gazdasági... Gazdasági... Gazdasági...

A szarvári... A szarvári... A szarvári...

2-4 éves... 2-4 éves... 2-4 éves...

ALLATOK... ALLATOK... ALLATOK...

növendék ökor... növendék ökor... növendék ökor...

Pecsénye... Pecsénye... Pecsénye...

14 évi... 14 évi... 14 évi...

Ispáni... Ispáni... Ispáni...

A szarvári... A szarvári... A szarvári...

10 éves... 10 éves... 10 éves...

Lóhere... Lóhere... Lóhere...

HALÉK... HALÉK... HALÉK...

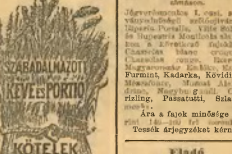
Pecsénye... Pecsénye... Pecsénye...

takaró... takaró... takaró...

Köztelek... Köztelek... Köztelek...

VEGYESK... VEGYESK... VEGYESK...

Szálas takarmány... Szálas takarmány... Szálas takarmány...

KÖZTELEK... KÖZTELEK... KÖZTELEK...

Legalkalmasabb... Legalkalmasabb... Legalkalmasabb...

„Köztelek”... „Köztelek”... „Köztelek”...

BUDAPEST... BUDAPEST... BUDAPEST...

„Köztelek”... „Köztelek”... „Köztelek”...

Hirdetési ár... Hirdetési ár... Hirdetési ár...

szélotjávnyok... szélotjávnyok... szélotjávnyok...

MEGJELENT... MEGJELENT... MEGJELENT...

Suschna Richard... Suschna Richard... Suschna Richard...

Egyszerű... Egyszerű... Egyszerű...

BUDAPEST... BUDAPEST... BUDAPEST...

Törleszt. kölcsön... Törleszt. kölcsön... Törleszt. kölcsön...

